

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 24.8.2005
KOM(2005) 387 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

**Kommentarer till den utvärdering av gemenskapens forskningsverksamhet under
femårsperioden 1999–2003 som genomförts av oberoende experter på hög nivå**

{SEC(2005) 1054}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN**

**Kommentarer till den utvärdering av gemenskapens forskningsverksamhet under
femårsperioden 1999–2003 som genomförts av oberoende experter på hög nivå**

(Text av betydelse för EES)

Under andra halvåret 2004 genomförde en expertgrupp på 13 personer¹ en utvärdering av gemenskapens forskningsverksamhet under femårsperioden 1999–2003 i enlighet med besluten om sjätte ramprogrammet². Gruppen utarbetade en tydlig och sakkunnig översikt och en dito utvärdering som övergripande behandlar gemenskapens forskningsverksamhet, genom en grundlig analys av genomförande och resultat för avslutade och pågående verksamhet. I enlighet med besluten om sjätte ramprogrammet lägger kommissionen nu fram slutsatserna av utvärderingen tillsammans med egna synpunkter för parlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén.

Rapporten om utvärderingen med analyser, slutsatser och rekommendationer välkomnas varmt av kommissionen.

Kommissionen instämmer i expertgruppens analys av de fyra områden som är viktigast att satsa på: att locka till sig och belöna de största begåvningarna, att skapa en miljö med stor potential för FoTU inom företag och industri, att mobilisera resurser för innovation och hållbar tillväxt samt att öka tilltron till vetenskap och teknik.

Kommissionen vill framhålla den positiva utvärderingen av ramprogrammets genomförande, resultat och mervärde, särskilt beträffande bidragen till EU:s kunskapsbas, forskarnas nätverk och forskningssystemets struktur i Europa.

Man instämmer också i stort sett i rekommendationerna om att förbättra forskningsinitiativens och forskningsprogrammets relevans och kvalitet både i nuläget och i framtiden. I kommissionens förslag till sjunde ramprogrammet, som antogs den 6 april 2005, tas hänsyn till dessa rekommendationer. De kommer även att beaktas då de rättsliga ramarna för gemenskapens forskning utarbetas, i synnerhet de särskilda programmen och reglerna för deltagande och spridning av resultat.

Utvärderingen har spridits vida omkring, bl.a. genom webbplatsen Europa³ och har lagts fram för och välkomnats av de viktigaste aktörerna, såsom berörda utskott och arbetsgrupper i Europaparlamentet och rådet, Crest och programkommittéer.

Kommissionen vill tacka panelen för dess kreativa idéer och värdefulla arbete som även i framtiden kommer att ha stor betydelse för gemenskapens forskning.

¹ Se listan i bilagan

² Europaparlamentets och rådets beslut 1513/2002/EG, EGT L 232 av den 29 augusti 2002, och rådets beslut 2002/668/Euratom, EGT L 232 av den 29 augusti 2002.

³ http://europa.eu.int/comm/research/reports/2004/pdf/fya_en.pdf

En närmare analys och kommentarer till varje rekommendation finns i kommissionens arbetspapper {SEC(2005) 1054}.

BILAGA

UTVÄRDERING AV EUROPEISKA UNIONENS RAMPROGRAM FÖR FORSKNING UNDER FEMÅRSPERIODEN

1999–2003

*

**

Expertgruppens sammansättning

Sammanfattning och kommentarer

**

*

**SAMMANSÄTTNING AV EXPERTGRUPPEN FÖR UTVÄRDERING AV
FEMÅRSPERIODEN 1999–2003**

Dr. Erkki Ormala (Ordförande) Vice President, Technology Policy, Nokia Corporation	Finland
Prof. Nicholas Vonortas (Rapportör) Professor and Director, Center for International Science and Technology Policy & Associate Professor, Department of Economics, The George Washington University	USA, Grekland
Dr. Ségolène Ayme Director of Research, INSERM (Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale), SC11 "Gene mapping and Clinical Research"; Director of Orphanet	Frankrike
Dr. Lucija Čok Rector, University of Primorska, Former Minister for Education, Research and Sport	Slovenien
Prof. Dervilla Donnelly Chair of the Dublin Institute for Advanced Studies; Emeritus Professor of Organic Chemistry, University College, Dublin	Irland
Dr. Julia King Principal, Faculty of Engineering, Imperial College London	Storbritannien
Prof. Christoph Mandl Faculty of Business, Economics and Computer Science, University of Vienna; Director of Mandl, Luethi & Partner	Österrike
Prof. Frieder Meyer-Krahmer Director, Fraunhofer Institute for Systems and Innovation Research (ISI)	Tyskland
Prof. Elzbieta H. Oleksy Dean of the Faculty of International and Political Studies, University of Lodz; Founding Director of Women's Studies Centre, University of Lodz	Polen
Prof. Alexandre Quintanilha Professor in Biophysics, University of Porto	Portugal
Prof. Nicoletta Stame Professor of Sociology Università di Roma "La Sapienza"; President of the European Evaluation Society (EES)	Italien
Dr. Rolf Tarrach Professor of Theoretical Physics at the University of Barcelona - Dept. ECM; Former President of the Spanish Council for Scientific Research	Spanien
Prof. Françoise Thys-Clement Chairperson of the Erasme Hospital Council; Professor and Director of the Centre of Economics of Education at the ULB	Belgien

SAMMANFATTNING

I det gällande EU-fördraget fastställs två centrala och strategiska mål för de europeiska ramprogrammen för forskning. De skall i) stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för industrin för att främja dess internationella konkurrensförmåga, och ii) stödja EU:s övriga politik.

I denna rapport, som behandlar den tredje femårsbedömningen av ramprogrammen för forskning (Europeiska gemenskapen, Euratom), granskas ramprogrammets genomförande och resultat under perioden 1999–2003. Rekommendationerna avser den resterande delen av sjätte ramprogrammet fram till 2006, och föreslår förbättringar av de framtida ramprogrammets utformning och inriktning. Syftet med dessa rekommendationer är att ge ett väl underbyggt bidrag för att förbättra nuvarande och framtida ramprogramms kvalitet, relevans och effekter.

UTMANINGEN

Under rapportperioden har den europeiska politikens förutsättningar förändrats kraftigt, genom att Lissabon- och Barcelonamålen har fastställts och i upprättandet av det europeiska området för forskningsverksamhet.

Dessutom förändras den allmänna situationen när det gäller ekonomi och forskning. Global kunskapsbaserad konkurrens förändrar radikalt förutsättningarna för den europeiska forskningen och industrin. Europa och övriga delar av den industrialiserade världen kan inte längre ta för givet att vara ledande i tekniskt avseende. Europa är fortfarande ledande på vissa industriella områden, tack vare en välutbildad arbetskraft, men det faktum att verksamhet inom forskning, teknisk utveckling och demonstration som bedrivs av europeiska företag utanför Europa expanderar snabbt är oroande inför framtiden, liksom Europas oförmåga att locka till sig de mest framstående forskarna från andra delar av världen. Den växande tillgången till högkvalitativ kunskap av betydelse för industrin, miljöer som gynnar innovation liksom det faktum att det blir lättare att komma in på marknader utanför Europa bidrar till att Europa successivt förlorar sin konkurrenskraft.

Europa tappar allt mer mark till sina främsta konkurrenter. Dess resultat när det gäller tillväxt, produktivitet och skapande av sysselsättning räcker inte för att behålla välståndet i framtiden. Denna utveckling och de utmaningar som den medför behandlas närmare i aktuella rapporter, t.ex. rapporterna från Sapir (2003) och Kok (2004). Man är överens om att forskning, utbildning och innovation är av central betydelse för alla försök att anta dessa utmaningar.

Europeiska universitet och forskningsinstitutioner har traditionellt kunnat utveckla och bevara den europeiska kunskapsbasen, och detta är fortfarande fallet på många områden. Det är dock endast ett fåtal europeiska universitet som anses vara globalt ledande. Detta beror, i alla fall delvis, på otillräckliga resurser och det faktum att den europeiska FoTU-miljön är splittrad. De europeiska universiteten och instituten har ännu inte helt kunnat svara mot den globala konkurrensen om kunskap och talanger.

I en kunskapsbaserad ekonomi är innovationen i stor utsträckning beroende av samarbetsnätverk där forskningsorgan inom den akademiska världen och näringslivet deltar. Den traditionella föreställningen om en linjär process, som innebär att den akademiska världen skapar ny kunskap som senare tas upp och utnyttjas av industrin, har ersatts av en ny

praxis med växelverkande innovationer som främjas av offentlig-privata partnerskap, kunskapsutbyte och ömsesidigt lärande.

Under tiden befinner sig de nya medlemsstaterna i en övergångsfas. Länderna måste på samma gång skapa en företagsvänlig miljö och förutsättningar för en kunskapsbaserad ekonomi. För att skapa en hållbar ekonomisk framtid krävs att institutionella reformer genomförs och att tillräckliga resurser avsätts för att skapa och utbyta ny kunskap. En intelligent användning av strukturfonder i kombination med andra EU-instrument och nationella instrument kan skapa lösningar på dessa utmaningar.

Allmänheten i Europa intresserar sig alltmer för de sociala och ekonomiska konsekvenserna av vetenskapliga och tekniska framsteg, liksom för hur beslut som rör denna utveckling fattas. På vissa områden är det tydligt att allmänhetens stöd saknas. För att Europa skall kunna bli ledande inom vetenskap och teknik, vilket är avgörande för det framtida välståndet, måste man arbeta med dessa frågor på både europeisk och nationell nivå.

För att bryta trenderna måste Europa, dvs. EU och medlemsstaterna tillsammans, vidta samordnade åtgärder för att anta fyra centrala utmaningar:

- Att locka till sig och belöna de största begåvningarna.
- Att skapa en miljö med stor potential för FoTU inom företag och industri.
- Att mobilisera resurser för innovation och hållbar tillväxt.
- Att öka tilltron till vetenskap och teknik.

Kommissionens förslag att kraftigt öka den europeiska forskningsbudgeten i framtiden är ett välkommet steg i rätt riktning, och kommer att göra det möjligt att betydligt stärka den europeiska kunskapsbasen och den europeiska konkurrenskraften. För att detta skall lyckas måste dock denna budgetökning följas av en ökning av FoTU-budgeterna i medlemsstaterna. Det är uppenbart att hela EU måste investera mer i FoTU för att man på ett korrekt sätt skall kunna anta dessa utmaningar.

SLUTSATSER AV BEDÖMNINGEN

Expertgruppen konstaterar att EU:s ramprogram för forskning har spelat en viktig roll för utvecklingen av den europeiska kunskapsbasen under den period som undersökts (1999–2003). Genom ramprogrammen har man kommit tillrätta med vissa av bristerna i den europeiska FoTU-miljön, och programmen har bidragit betydligt till att överbrygga klyftan mellan FoTU och innovation. Den kraftiga satsningen på informations- och kommunikationsteknik och på biovetenskaper har t.ex. hjälpt till att förbättra de europeiska utvecklingsmöjligheterna. Industrin, universitet och andra forskningsorgan har visat stort intresse. Ramprogrammen har spelat en viktig roll genom att skapa och sprida ny kunskap och upprätta och genom att stärka nätverk mellan organisationer, både nätverk med europeiska aktörer och nätverk där aktörer i de associerade staterna deltar. I samtliga rapporter som expertgruppen har studerat, på gemenskapsnivå och medlemsstatsnivå, framhålls konsekvent ramprogrammets betydande kumulativa effekter och europeiska mervärde.

Trots betydande framgångar har ramprogrammen endast i begränsad utsträckning direkt bidragit till innovationer med potential att skapa dominans på de globala marknaderna. Denna svaghet har diskuterats mycket. Utvärderingar och konsekvensanalyser görs dock i allmänhet för tidigt för att omfattande ekonomiska effekter skall kunna konstateras. Ramprogrammen har heller aldrig koncentrerats på att skapa specifika innovationer, utan deras syfte har varit att stärka det europeiska forskningssystemet i dess helhet. Med tanke på programmets begränsade budget (mindre än fem procent av de totala offentliga FoTU-utgifterna i EU) anser vi att ramprogrammets resultat i denna ”strukturella” roll har varit mycket betydelsefulla.

EXPERTGRUPPENS REKOMMENDATIONER FÖR RAMPROGRAMMET

På grundval av den översyn som behandlas i denna rapport utfärdar expertgruppen följande rekommendationer för att förbättra ramprogrammets relevans och effekter, och för att det skall bli mer tillgängligt för användarna:

1. **Målen för europeisk FoTU måste formuleras tydligare och klart avspeglas i ramprogrammet.** Ramprogrammet skulle förbättras genom att det i större utsträckning fokuseras på de övergripande prioriteringarna och blir mindre specifikt på enskilda programs nivå.
2. **Ramprogrammet bör framför allt främja att Europa får en världsledande ställning inom vetenskap och teknik.** Detta kräver framstående forskning, långsiktigare forskningsplaner och starkare betoning på radikal innovation och risktagande inom forskningsprojekt som programmet stöder.
3. **Ramprogrammets inriktning på industrin och industrins deltagande måste stärkas.** Därför måste man se till att program som syftar till innovation och konkurrenskraft åter görs relevanta för industrin och att industrin får en ledande ställning. Framför allt bör det bli intressantare för högteknologiska små och medelstora företag att delta direkt.
4. **En enkel och precis definition av europeiskt mervärde behövs för framtida ramprograms utformning och genomförande.**
5. **Ramprogrammets förvaltning bör rationaliseras och förenklas.** Man måste eftersträva en rationalisering och förenkling av ansökningsförfarandet, förvaltningen och den finansiella kontrollen av projekt. Det är nödvändigt att förbättra förfarandena, bland annat genom att upprätta ständiga expertgrupper inom vissa prioriterade tematiska områden eller vidta åtgärder för utvärdering under ett programs hela löptid.
6. Instrumenten bör väljas på ett mer flexibelt sätt för att hänsyn skall kunna tas till de särskilda egenskaperna hos den FoTU-verksamhet som ges stöd. De nya instrumenten bör behållas i nästa ramprogram, inte minst med tanke på stabiliteten. De som ansöker om forskningsmedel bör ha möjlighet att välja lämpliga instrument
7. **Program för mänskliga resurser och rörlighet bör intensifieras och utvidgas.** Kopplingen till nationella/regionala program bör främjas för att skapa större hävstångseffekt. Programmen måste utformas så att det blir intressant för industrin

att delta. Det krävs en ökad satsning på rörlighet mellan den offentliga och den privata sektorn samt till och från tredjeländer.

8. **Ramprogrammet måste även i fortsättningen ta upp frågan om tilltron till och legitimiteten hos vetenskap och teknik i Europa.** Frågor som rör vetenskap och samhälle måste även i framtiden behandlas i ett separat program samtidigt som de inbegrips i alla andra program. Det behövs åtgärder både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå.
9. **Kommissionen bör inleda samråd med de viktigaste intressenterna för att förbättra villkoren när det gäller immateriella rättigheter inom ramprogrammen.** De grundläggande principerna för bestämmelser om immateriella rättigheter inom ramprogrammet verkar dock vara lämpliga.
10. **Bedömningen av ramprogrammet bör vidareutvecklas systematiskt och återspegla den nya förståelsen för innovationers växelverkan.** En bedömning bör också göras av ramprogrammets strukturella effekter på villkoren för ekonomi och forskning i Europa.

FRAMTIDEN– RAMVILLKOR

För att utmaningarna för den europeiska forsknings- och innovationspolitiken skall kunna antas krävs en systemansats som återspeglar innovationernas växelverkan och de europeiska innovationssystemens komplexitet. FoTU-politiken måste samordnas med politik på andra socioekonomiska områden som påverkar det europeiska innovationsklimatet, t.ex. politik inom områdena konkurrenskraft, immaterialrättsligt skydd, konkurrens, statligt stöd, mänskliga resurser, utbildning, jämställdhet och etik. Politik på efterfrågesidan, framför allt offentlig upphandling av FoTU- och innovativa varor liksom regleringar, spelar också en central roll för att främja innovation och framväxten av ledande marknader. Vi anser också att kommissionen i) tydligare bör definiera ramprogrammets roll i en bredare process för utformning av EU-politiken, ii) bör undersöka hur man kan underlätta marknadsintroduktionen av innovationsteknik genom åtgärder på efterfrågesidan, och iii) tillsammans med medlemsstaterna bör intensifiera insatserna för att utbilda och behålla fler forskare genom att göra forskarkarriärer mer lockande.

Vi förespråkar att Europapatentet, för vilket ett enda språk räcker, snarast införs. Man måste inom kort lösa problemen med möjligheterna att ta patent på datorrelaterade uppfinningar och inom området genetiskt modifierade organismer. Möjligheten att snabbt få nödvändigt skydd för immateriella rättigheter är en viktig faktor för att stödja innovation och investeringar i FoTU.

Gemenskapens bestämmelser om statligt stöd håller på att ses över. Framväxten av FoTU-nätverk som länkar företag av alla storlekar med den akademiska världen, och den nya förståelsen för innovationers växelverkan gör att de traditionella finansieringsbestämmelserna måste ifrågasättas. Man bör ompröva bestämmelser som innebär att offentligt stöd endast ges för FoTU före marknadsintroduktion, och att stödnivån beror på vilket företag som tar emot stödet. Utvecklingen i Europa bör inte hämmas av att man tillämpar strängare bestämmelser än sina huvudkonkurrenter.

På grundval av den översyn som gjorts utfärdar expertgruppen några rekommendationer för EU:s framtida forskningspolitik:

- (1) ***Processen för att upprätta det europeiska området för forskningsverksamhet måste fortsätta. Samstämmigheten mellan nationell forsknings- och innovationspolitik och ramprogrammen måste förbättras. Ramprogrammet bör omfatta FoTU-verksamhet med stort europeiskt mervärde, utformas för att bli effektivt på lokal nivå och utnyttjas på nationell och regional nivå. Vi stöder de åtgärder som anges i kommissionens meddelande om EU:s framtida forskningspolitik. Åtgärderna måste utformas på lämpligt sätt, så att det utvecklas högkvalitativa och internationellt konkurrenskraftiga forskningsmiljöer i Europa. De bör förse Europa med ett politiskt svar på de utmaningar som anges ovan.***
- (2) ***Europa måste sträva efter att på bästa sätt integrera de nya medlemsstaterna. De måste integreras i alla EU-strategier och -instrument för att potentialen när det gäller mänskliga resurser och ekonomi i dessa länder skall kunna förverkligas, så att ett mer konkurrenskraftigt Europa som präglas av sammanhållning och hållbar utveckling kan skapas. Ramprogrammen bör skynda på integrationsprocessen.***
- (3) ***Vi stöder inrättandet av ett europeiskt forskningsråd. Rådet behöver tillräckliga resurser för att kunna ha inverkan på den europeiska forskningsbasen. Det måste främja avancerad forskning, vara kostnadseffektivt och underlätta utvecklingen av forskningsmiljöer i världsklass. Vetenskapliga ämnesområden som har möjligheter att på lång sikt påverka konkurrenskraft och innovation bör också ges betydande stöd.***
- (4) ***Vi stöder idén om att upprätta ett begränsat antal "teknikplattformar". Syftet är att se till att Europa blir ledande inom central ny teknik, och således att öka de privata investeringarna i FoTU. Dessa stora samarbetsprogram bör initieras av industrin, och genomföras och finansieras av offentlig-privata partnerskap. De bör vara öppna för akademiska institutioner, stora och små företag och i många fall även deltagare som inte kommer från Europa. För att resultat skall kunna åstadkommas kommer det att krävas en högkvalitativ förvaltning av de samlade resurserna från ramprogrammet, nationella medel och industrin.***